کوردو ش□و شاخ و ش□ش. ئاسۆ مستەفا مەحمود

لەوەتەی کورد هەیە شاخ هەیە، لەوەتەی شاخیش هەیە، کورد شەڕی هەیە، بەس شۆڕشی نیی□. ه□ک□و□ت□ی جوگرافیای خاکی کورددان ناوچەیەکی شاخاوییە، وەک لەکۆنیشەوە وتراوە کورد بێجگە لەشاخەکان پشتیوانیتری نییە! بەگشتی و بەپچڕ پچڕی زیاتر لەدوو سەدە دەبێت و بەبەردەوامیش سەدەیەکە کورد شەڕ دەکات، بەڵام هەتا ئێستا کورد شۆڕشێکی یەکلایی کەرەوەو گشتگیرو یەکگرتوویی نەبووە! تەنها هۆکاریش ئەمەیە، بەموتڵەقی دەڵێم تەواوی ڕێبەرو سەرکردەکانی کورد لەڕابردوو وەلەئێستادا کەسانی بلیمەتو لێهاتوو خاوەن پاشخانی ڕۆشنبیری سیاسیی نەبوونو نین. هۆکاری دووەمیش ئەمەیە کە کورد لەناوخۆدا پەرتەوازەو یەکنەگربوون. نەک هاوکارو هاوپەیمانی یەکتر نەبوون لەدژی دوژمنانی کورد، بەڵکو تەنانەت نەیاری یەکترو پەنجە شکێنەری یەکتربوون. هەروەها هێندەی کورد تەقەی لەخۆکردووە نیو هێندەی لەدوژمنی نەکردووە. هێندەی سەرکردەو حیزبە کوردەکان کوردیان کوشتووە نیو هێندە دوژمن کوردی نەکوشتووە. هێندەی خەنجەری خیانەتی کورد دراوە لەپشتی کورد، نیو هێندە نوکی شمشێری دوژمن بەر کورد نەکەوتووە. ئەگەر مێژووی کورد بخوێنیتەوە پێویستە دەسڕێکت لابێت بۆئەوەی بەردەوام ئارەقەی شەرمەزاری بسڕیت. لەسەدەی هەژدەوە کورد دەیان کوێخاو میرنشین و دەسەڵاتی ناوچەیی هەبووە، ئەمانەش بەردەوام خەریکی خۆخۆری و یەکتر زەعیف کردن بوون، زۆرجاریش دوژمنانی کورد بەکاریان هێناون لەدژی کوردی ناوچەیەکیتر. وەک ئەوەی حاڵی حازر دەگوزەرێت. کە ئەم ماڵوێرانی و شەرمەزاریەی لەمێژوودا تۆمارمان کردووە لایەزال بەردەوامەو بگرە قێزەو نتریشە.

بەڕای من هۆکارێکیتر ئەوەیە کە وەک لەکۆنەوە گوتراوە (کوردو پارەو خیانەت) ئەمە ڕاستیەکی تاڵە کە کورد سروشتێکی هەیە کە خیانەت لەخوێنیایەتی. یانی زۆر بەلایەوە ئاساییە ئەگەر تەنانەت ناکۆکیەکی ب□ستیتیشی هەبێت لەگەڵ لایەنی دووەمی کوردی، ئەوا دەتوانێت دەستی دوژمنی هەردوکیان بگرێت و بیهێنێتە سەر خاکو شەڕەفی کورد بۆلێدان لەکوردانێکیتر. نازانێت کە بۆدوژمن تۆو ئەو هەر وەکو یەکن و هەردوکتان خاوەنی ناسنامەی کوردیین، بۆیە ئەمڕۆ ئەوو سبەی تۆلەناو دەبات. ئەم خیانەتەی کورد لەکورد دەیان جار

دوبارە بێتەوە. نزیکترین نمونەی لەم شێوەیە ئەوەیە کە لە٣١ی ئابی ١٩٩٦ خێزانی دەسەڵاتداری بارزانییەکان لەدژی خێزانی دەسەڵاتداری تاڵەبانییەکان، ڕێککەوتنێکی ئابڕوبەرانەیان لەگەڵ سەددام حوسەین کردو تۆپو تانکو تەیارەی سەددام و سوپاکەیان هێنایە سەر پەرلەمانی کوردستان و سوپای عێڕاق هەولێری پایتەختی کوردستانی داگیرکردو سەدان کورد کوژرانو تاڵەبانییەکانیش لەپایتەخت دەرپەڕێندران. دواترو دوای تێپەڕینی ٢١ ساڵ لەم ڕووداوە یەکێتی نیشتیمانی کوردستان تەواوی ئەم گورزە کاریگەرەی لەپارتی دیموکڕاتی کوردستان کردەوەو لەدوای ئەنجامدانی گشتپرسی گشتی بەسەربەخۆیی کوردستان لە١٦ی ئۆکتۆبەری ٢٠١٧ گروپێکی دەسەڵاتداری یەکێتی کەبەباڵەی خیانەتی ١٦ی ئۆکتۆبەر ناسراون، هەستان بەڕێککەوتنێکی شەرمئامێزیان کرد لەگەڵ گروپە میلیشیا تیرۆریستیەکانی سەر بەمەزهەبە پیسەکەی شیعەو دەزگای هەواڵگری ئێران بەسەرکردایەتی جەنەڕاڵ قاسم سولەیمانی. لەئەنجامیشدا یەکێتی هێزەکانی خۆی لەناکاو کشاندەوەو سادرەکانیان کردەوەو لەماوەی چەند سەعاتێکدا سوپای پاسدارانی ئێران و حەشدی شەعبی شیعیی هاتنە ناو کەرکوک لەم ڕۆژەشدا سەدان کورد کوژران و هێزەکانی پارتیش پەرتەوازە بوون و ناچارکران بکشێنەوە هەتا هەولێرو تەنها لەشارۆچکەی پردێ کەمێک بەرگریانکرد. پلانەکەش وابوو کە لەپشتەوە هێزەکانی یەکێتی و پاسدارانی ئێران پەلاماری ماڵی بارزانی بدەن و خودی مەسعود بارزانی سەرۆکی ئەوکاتی هەرێمی کوردستان بەدیل بگرن، بەڵام ئەم بەشەی پیلانەکە سەرکەوتوو نەبوو.

بە من گرنگ نییە کام خیانەتی لەکامیان کردو خیانەتەکە چەند بوو و چۆن بوو قەبارەی چەند بوو لەدژی کێ و لەمەسڵەحەتی کێبوو. گرنگ ئەوەیە خیانەت هەر خیانەتەو لەهەردووک ڕووداوەکەدا تەنها خەڵکی سڤیلی کوردستان زیانی ماددی و گیانی و مەعنەوی بەرکەوت. بەهۆی ئەم دوو ڕووداوەش کورد سی ساڵ گەڕایەوە دواوە. بۆیە هەردووک خێزانی دەسەڵاتداری تاڵەبانی و بارزانی خیانەتکارن و دوژمنی بەرژەوەندیەکانی کوردن. من زۆر دڵنیام ئەو مناڵەی کەهێشتا لەدایک نەبووەو لەداهاتودا دەبێت بەدەسەڵاتدارو سەرکردەیەکی کورد ئەویش بەهەمان ڕێچکەدا دەڕواتو ئەویش خیانەتکارێک و گەندەڵ و دزێکی لەدەردەچێت، چونکە لەهەمان مێژووی ڕەشی ئەم کۆڵانە تاریکانەوە هاتووە کە باوو باپیرو باوکی لێیەوە تێپەڕین. بۆیە زۆر نائومێدم بەئێستاو داهاتوی کورد، چونکە سەرکردە خیانەتکارەکانی کورد یەک لەدوای یەک پەروەردەی هەمان مەدرەسەی ڕەشن، وە لەهەمان خێزانە دەسەڵاتدارە خیانەتکارانەوە هاتوون، بۆیە وەکچۆن کورد دەڵێت

گەورە ئاوی ڕشت، بچوک پێی تەخست. سادەترین نمونە، برایم ئەحمەد و مام جەلال کە دوو سیاسەتوانی کورد بوون. پێش نزیکەی ٦٠ ساڵ خیانەتێکی گەورەیان لەجوڵانەوەی چەکداری کوردی کردو بوون بەجاشی بەعس. هەروەها مام جەلال دەیان جاریتر خیانەتی لەکورد کرد. لە ٢٠١٧ش بافڵ تاڵەبانی و لاهور شێخ جەنگی کە دەکەنە برازاو کوڕو نەوەی ئەم دوو سەرکردەیە، گەورەترین خیانەتیان لەکورد کردو گرنگترینو دەوڵەمەندترین و ستراتیژیترین ناوچەیان ڕادەستی حکومەتی بەغداد کرد ئەویش کەرکوک بوو. برایم ئەحمەد باپیری بافڵ بوو هەروەها مام جەلال باوکی بافڵ و مامی لاهوربوو، ئە زۆر دڵنیام کوڕی بافڵیش خیانەت دەکات لەدوای ٢٠٤٠وە.

نمونەی دووەم. مەلا مستەفای بارزان خیانەتی کردو بەفیکەی دەوڵەتانی دوژمنی کورد ئاشبەتاڵ و شکستی بەگەورەترین جوڵانەوەی چەکداری کوردی لەمێژوودا هێناو هەروەها پێشتریش لە ساڵی ١٩٤٦ خیانەتی لەکۆماری مەهابادو سەرۆک قازی محەمەد کردو بەهۆی ئەم خیانەتەشەوە بوو کە یەکەمین دەوڵەتی سەربەخۆی کوردی شکستی هێناو سەرۆکەکەی لەسێدارەدرا. هەروەها مەسعود بارزانی کە کوڕی مەلا مستەفایە لەساڵی ١٩٩٦ لەگەڵ سەددام حوسێنی دوژمنی کورد ڕێککەوت و بەپشتیوانی سوپای عێراق هەولێری پایتەختی کوردستانی داگیرکرد. خیانەتەکانی مەسعود بارزانی دەیان و سەدانن، بەس لێرەدا یەک نمونە باس دەکەم. دواتر مەسرور بارزانی و مەنسور بارزانی کە کوڕی مەسعودو نەوەی مەلا مستەفان لە ساڵی ٢٠١٤دا ژێربەژێر لەگەڵ داعش ڕێککەوتنو ناوچەیەکی زۆر فراوانی ئێزیدیەکانیان ڕادەستی داعش کرد. ئەمەش خیانەتێکی زۆر گەورەبوو، چونکە سەدان ئێزیدی کوژرانو دەیان هەزار ژنیان کران بەکۆیلەو بەزۆر کران بەژنی چەکدارانی داعش. دواتر ئاشکرابوو کە ئیدریس نێچیرڤان بارزانی بازرگانی چەکو نەوتی هەبووە لەگەڵ داعش. لەم نمونەیەشدا دەبینین لەمێژووی ٧٠ ساڵی ڕابردودا باپیرو باوکو کوڕو تەنانەت کوڕی نەوەی مەلا مستەفاش خیانەتی کردووە. واتا لێرەدا چوار پشت بەدوای یەکدا خاوەنی هەمان مێژووی ڕەشی خیانەتن. وەکو سیلسیلەی سەرکردە خیانەتکارەکان بەدوای یەکدا دێن و دەبن بەسەرکردەو هەمووشیان خیانەت دەکەن. بۆیە مەسەلەی خیانەت لەقوتابخانەی کوردایەتیدا بووە بەشتێکی نەریتی و کلتوری و میراتی.

هەرچەندە کورد لەوەتەی هەیە شەڕ دەکات، بەڵام شەڕو شەڕەش دوو ناوەڕۆکی لەیەکتر جیاوازن، شەڕ لەپێناو بەرژەوەندی گروپێک، حیزبێک، ناوچەیەکو سەرکردەیەک دەکرێت، بەڵام شەڕەش پەیام و

ناو□□ک□کی ئێجگار گەورەو پیرۆزی لەگەڵ خۆی هەڵگرتووەو شتێکی گشتگیرەو ل□ پێناو بەرژەوەندی و ئامانجێکی مەزن و پیرۆزی نەتەوەیی و نیشتیمانیی هەڵگیرساوەو لەئاکامدا "هەمووان" لەژێر سێبەرەکەیدا دەحەسێنەوەو بەرهەمەکەی سودبەخش دەبێت بۆتەواوی خەڵکەکە بەهەموو پێکهاتەو دین و کەمایەتیە جیاوازەکانەوە. هەروەها لەشۆڕشدا خیانەتو با□ب□□□ن و دابەشبوون و پەنجە شکاندنی هاوخەباتی تێدانییە. بۆیە زۆر بەقەناعەتەوە دەیڵێم، بەم پێوەرە بێت هەتا ئێستا کورد شۆڕشی نەکردووەو کوردیش زۆر لەوە بەناشایستەتر دەبینم کەلایەق و قابیلیەتی شۆڕشێکی گشتگیرو پیرۆز بن بۆنمونە لەشێوەی شۆڕشی فەڕەنساو جێگیڤارا لەکوبا.

بۆیە لەڕاستیدا ئومێدم بەوە نییە هەرگیز لەسەد ساڵی داهاتوشدا کورد ببێت بەدەوڵەتێکی مۆدێرن و خاوەن سەروەری و سەربەخۆیی خۆی، مەگەر بەهۆی ڕوداوو گۆڕانکارییەکی ناوچەیی و بەرژەوەندی وڵاتانیترەوە بارودۆخێک بێتە پێشەوە کە وڵاتانیتر بیانەوێت خۆیان کورد بکەن بەدەوڵەت، ئەگینا توانا و ئیرادەی کورد زۆر لەوە لاوازترە خۆی بتوانێت دەستکەوتێکی ئاوا بەدەست و تواناکانی خۆی بێنێتە دی.
چونکە وەک وتم بەردەوام کورد لەنێوان شۆڕش و شەڕدا، دووەمیانی هەڵبژاردووەو تائێستا کورد خۆی شۆڕشی یەکلایی کەرەوەی نەکردووە. هەربۆیه له نیوەی شەڕو ڕێگادا وەستاوین. ئەگەرچی شەڕ دزێوترین کاری مر□ق و داهێنانەکەیەتی. بەڵام کورد هەمیشه له پێناو ژیان و مانەوەی خۆی پەنای بۆ چەکو چیاو شەڕ بردووە. بەڵام بەداخەوە تائێستا بزووتنەوەی چەکداری جگه له مال□و□رانی و ئاوارەیی، هیچ دەستەکەوتێکی سیاسی نەبووە. چونکە مێژوو ئەوەمان پێ دەڵێت، که تائێستا شۆڕشی یەکلایی کەرەوە نەکراوه لەگەڵ هیچ دەوڵەتێکی نەیارو داگیرکەری کوردستان. هەموو ئەوەی لەڕابردوی زیاتر لەسەدەیەکدا ڕویداوە، دەتوانم ناوی بنێم "هەوڵە پەرتەوازەکان" یانی هەوڵەکان لەچوارچێوەی شۆڕشێکی نەتەوەیی گشتگیردا کۆنەبونەتەوە، بەڵکو هەوڵەکان بەبێ پلان و بەرنامەیەکی چڕ بوون، هەروەها هێزە چەکدارەکانیش و سەرکردەو سیاسەتوانانیش خاوەنی دیسپلینێکی تۆکمە نەبوون. بۆیە هەموو شەڕو هەوڵ و هاوکێشەکانی ڕابردو لەبازنەیەکدا خۆیان بینیوەتەوە، کە من بەمشێوەیە پۆلێنم کردوون. لەناو کورددا سەرەتا دەنگی ناڕازی بەرزدەبێتەوە، دواتر یاخی بوون پەرپادەبێت، ئینجا چەك هەڵدەگیرێ، دواتر شەڕ ڕوودەدات، دواتر قوربانی و مال□و□رانی و ڕشتنی خوێنێکی زۆر، دوای ئەمانەش سەرکردەکان یان هەموو بەرهەم و ئامانجی شەڕەکان لەسەر مێزی گفتۆگۆ دەد□□نن، یان

ئاشبەتاڵ دەکەن و سفرێ بەدەست.

ئیتر ئەوەی کورد ناوی ناوە شۆڕش و من ناوی دەنێم شەڕی چەکداری لەپێناو ناوچەیەک، بنەماڵەیەکو حیزبێک. ئاکامی هەموو ئەمانە وەکو ڕێوی سوڕانەوە بووە بەدەوری کلکی خۆیداو کۆتاییەکی تراژیدیای تر بووە.
بەڵام نامەوێت غەدر لە پەکەکە بکەم، ئەگەرچی دەیان ڕەخنەو تێبینیم هەیە لەسەر پەکەکە، بەڵام تاڕادەیەک پەکەکە جیاوازبووە لەوەی لەپارچەکانیتر کراوە. دونیا ئەزمونی پەکەکە دەبینێت، کەئەوان موقارەنە ناکرێن بەهێزە کوردیەکانیتر.

کاتێك باس لەشۆڕشی یەکلایی کەرەوە دەکەین هیچ حیزبێکی سیاسی و خێزانێکی دەسەڵاتداری کوردی نابینین که کلکی گرێ دراوی دەوڵەتێکی دراوسێ نه بووبێت. هەمیشە سنگی کوێی خەڵکی هەژار قەڵغانی پاراستنی گەل بووەو قاچی سەرکردەکانیش لە نێوان تاران و بەغدادو دیمەشق و ئەنقەڕە لەتەراتێندا بوون.
هەروەها بەگشتی کورد لەزۆربەی شەڕەکان براوە بووە، بەڵام درێژە بەشەڕو سەرکەتن و پێشەوە چوون نەدراوە، هەمیشە چاوێکیان لەپایتەختەکانی دوژمن بووە، کەئایا کەی داوای مفاوەزاتیان لێدەکرێتو ئەوەی بەخوێنی هەزاران کورد وەچنگ خراوە لەسەر مێزی قوماری سیاسییدا لەبەرامبەر چەند پلەو پۆستو ئیمتیازو دەستکەوتێکی حیزبی و بنەماڵەیی خۆیاندا دۆڕاندویانە. کورد لەشەڕدا براوەو لە سیاسەتدا دۆڕاوە، لەبەرئەوەی لە کاتی شەڕدا کەسە دڵسۆزەکان بەکۆمەڵ شەر دەکەن، لەسیاسەتدا چەن قەحپەیەکی سەرکردەی خاکفرۆش بەقاتو بۆینباغ و بەچاویلکەی پزیشکیەوە وەکو بازرگان مامەڵە بەخوێنی قوربانیانەوە دەکەن و بڕیار ئەدەنم.
لەئاکامدا وەکو بزنزمەن دەردەکەون و دەستکەوتەکانی شەڕەکان و خوێنی ڕژاوی خەڵکی عەوام هەرزانفرۆش دەکەنو وەکو فرۆشیارێکی دەڵاو لەپایتەختەکانی دوژمنەوە دێنەوەو بەکۆمەڵێک درۆو قسەی بریقەدار خەڵکی خۆیان دەگەوجێنن و وەکو پاڵەوانی جەنگ خۆیان عەرز دەکەن.